

חוק בנק ישראל, התשי"ד-1954¹

פרק ראשון: פרשנות

1. בחוק זה -

"הועדה", "המועצה" - הועדה המייעצת או המועצה המייעצת, שנתמנתה לפי סעיף 20 או 23, הכל לפי הענין;
"הנגיד" - נגיד הבנק שנתמנה לפי סעיף 8;
"מטבע" - כאמור בסעיף 1 לחוק מטבע השקל החדש, התשמ"ה-1985;
"מטבע-חוץ" -

(1) שטרי-כסף או שטרי-בנק או מעות שהם הילך חוקי בכל ארץ שהיא, חוץ ממטבע ישראלי, וכן שטרי-כסף, שטרי-בנק או מעות שהיו בזמן מן הזמנים הילך חוקי והניתנים להמרה למטבע שהוא הילך חוקי בכל ארץ שהיא;

(2) שטרי-חליפין, אגרות-אשראי ויתרות בבנק המשתלמים שלא במטבע ישראלי;

"תאגיד בנקאי" - כהגדרתו בחוק הבנקאות (רישוי), התשמ"א-1981, לרבות תאגיד עזר כמשמעותו באותו חוק.

1. ס"ח 164, התשי"ד (3.9.1954), עמ' 192.
תיקונים:
ס"ח 524, התשכ"ח (1.4.1968), עמ' 48;
ס"ח 552, התשכ"ט (24.3.1969), עמ' 67;
ס"ח 555, התשכ"ט (4.4.1969), עמ' 99 [התשכ"ט (מס' 2)];
ס"ח 600, התשל"ל (30.7.1970), עמ' 125;
ס"ח 877, התשל"ח (8.12.77), עמ' 36;
ס"ח 908, התשל"ח (10.8.1978), עמ' 204 [התשל"ח (מס' 2) רי(מס' 3)];
ק"ת 4095, התש"ם (24.2.1980), עמ' 1081;
ס"ח 970, התש"ם (23.5.1980), עמ' 129 [התש"ם (מס' 2)];
ס"ח 1022, התשמ"א (26.4.1981), עמ' 243;
ס"ח 1137, התשמ"ה (7.3.1985), עמ' 54;
ס"ח 1156, התשמ"ה (7.8.1985), עמ' 201 [התשמ"ה (מס' 2)];
ס"ח 1157, התשמ"ה (3.9.1985), עמ' 218 [התשמ"ה (מס' 3)];
ס"ח 1262, התשמ"ח (27.7.1988), עמ' 239;
ס"ח 1509, התשנ"ה (17.3.1995), עמ' 147;
ס"ח 1519, התשנ"ה (11.4.1995), עמ' 196 [התשנ"ה (מס' 2)];
ס"ח 1535, התשנ"ה (3.8.1995), עמ' 375 [התשנ"ה (מס' 3)];
ס"ח 1957, התשס"ד (12.8.2004), עמ' 528;
ס"ח 2081, התשס"ז (6.2.2007), עמ' 113. הצ"ח - ממשלה 260, התשס"ז, עמ' 16 ר"116;
ס"ח 2133, התשס"ח (10.2.2008), עמ' 189. הצ"ח - ממשלה 344, התשס"ח, עמ' 236.

פרק שני: בנק ישראל ותפקידיו

2. (א) מוקם בזה בנק שייקרא "בנק ישראל" (להלן - הבנק) ושיהא גוף מאוגד, ותפקידיו, סמכויותיו והנהלתו יהיו כנקבע בחוק זה.
(ב) הבנק רשאי להתקשר בחוזים, לרכוש, להחזיק ולהעביר רכוש, ולהיות צד בכל משא-ומתן, משפטי או אחר, ולעשות כל פעולה אחרת לביצוע חוק זה.

בנק ישראל
ומעמדו

3. תפקידיו של הבנק יהיו לנהל, להסדיר ולכוון את מערכת המטבע וכן להסדיר ולכוון את מערכת האשראי והבנקאות בישראל, בהתאם למדיניותה הכלכלית של הממשלה ולהוראות חוק זה, על מנת לקדם באמצעים מוניטאריים -

תפקידי הבנק

(1) ייצוב ערכו של המטבע בישראל ומחוץ לישראל;

(2) רמה גבוהה של ייצור, תעסוקה, הכנסה לאומית והשקעות-הון בישראל.

4. מקום-מושביו של הבנק יהיה בירושלים, והוא רשאי לפתוח סניפים ולמנות סוכנים בכל מקום אחר.

מקום מושבו של
הבנק

פרק שלישי: הון הבנק, קרן מילואים וחלוקת רווחים

5. (א) הון הבנק יהיה עשרה מיליון לירות.
(ב) שר האוצר רשאי להורות, לפי המלצת הנגיד ובאישור ועדת הכספים של הכנסת, על הגדלת הון הבנק ועל המקורות להגדלת ההון.

הון הבנק
[תיקון התשל"ח
(מס' 3)]

6. (א) לבנק תהיה קרן שמורה בסכום של עשרה מיליון לירות.
(ב) הנגיד רשאי, באישור שר האוצר וועדת הכספים של הכנסת, להורות -

קרן שמורה
[תיקון התשל"ח
(מס' 3)]

(1) על הגדלת סכום הקרן השמורה בדרך הפרשה מתוך רווחי הבנק;

(2) על שימוש בכספי הקרן השמורה להגדלת הון הבנק או לכיסוי הוצאות הבנק היתרות על הכנסותיו.

7. תוך ששים יום מתום כל שנת עסקים של הבנק יעביר הבנק לממשלה את רווחי הנקיים, ובלבד שאם ניתנה הוראה לפי סעיף 6(ב)1) יפריש תחילה לקרן השמורה את הסכום הקבוע בהוראה.

(המשך בעמוד הבא)

פרק רביעי: הנגיד, ומשנה לנגיד - סמכויותיהם ותפקידיהם

8. נגיד הבנק ימונה על ידי נשיא המדינה על פי המלצתה של הממשלה. **הנגיד**
9. (א) הנגיד ינהל את הבנק.
(ב) הנגיד ישמש יועץ לממשלה בענייני מטבע ובעניינים כלכליים אחרים. **תפקידי הנגיד וסמכויותיו**
10. הממשלה, תוך התייעצות עם הנגיד, תמנה משנה לנגיד או שני משנים לנגיד. **משנה לנגיד**
11. משנה לנגיד ימלא אותם תפקידים מתפקידי הנגיד ויהא מוסמך באותן הסמכויות מסמכויותיו שהנגיד יקבעם באישור הממשלה, ויסייע בידי הנגיד בביצוע תפקידיו לפי חוק זה; בהעדרו של הנגיד ימלא את מקומו וישתמש בסמכויותיו המשנה לנגיד שייקבע על ידי הממשלה. **תפקידי משנה לנגיד**
12. מינוים של הנגיד ושל משנה לנגיד יהיה לחמש שנים ואפשר לשוב ולמנותם; אלא שמינויו הראשון של משנה לנגיד יהיה לארבע שנים. **תקופת כהונתו של הנגיד והמשנה לנגיד**
13. הנגיד והמשנה לנגיד חייבים להקדיש את כל שעות עבודתם לענייני הבנק ואסור להם - **איסור התעסקות אחרת (תיקון התשמ"א)**
- (1) להיות חבר כנסת או חבר רשות מקומית;
(2) להיות בעל מניות או בעל זכות דומה אחרת בתאגיד בנקאי;
(3) להיות עובד ציבורי, כמשמעותו בפקודת הפרשנות, או למלא כל משרה ממשלתית או אחרת, בשכר או בלי שכר;
(4) לעסוק בכל עסק; אולם מותר להם -
- (1) להיות נציג הממשלה או הבנק בחברה שהשליטה עליה בידי הממשלה או למלא תפקיד במוסד ציבורי או במוסד מדעי, או להתמנות ולפעול כחבר ועדה שהורכבה על ידי הממשלה או הכנסת, והכל שלא על מנת לקבל פרס;
(2) לקבל תפקיד אקדמאי;

(3) להיות, בהסכמת הממשלה, חבר בוועדה בינלאומית ובמוסד בינלאומי, שלא על מנת לקבל פרס.

14. הממשלה תקבע את המשכורות של הנגיד ושל משנה לנגיד.

משכורת וקצבה
לנגיד ולמשנה
לנגיד
[תיקון התשכ"ט
(מס' 2)]

15. (א) נשיא המדינה רשאי, על פי הצעת הממשלה שהוגשה בכתב, להפסיק את כהונתו של הנגיד, אם –

הפסקת כהונתו של
הנגיד

(1) קיימים חילוקי-דעות בין הממשלה לבין הנגיד בשאלות עקרוניות של מדיניות הנוגעות לתפקידי הבנק המפורטים בסעיף 3, והמונעים, לדעת הממשלה, שיתוף-פעולה יעיל;

(2) עשה מעשה שלדעת הממשלה אינו הולם את מעמדו כנגיד;

(3) פעל בניגוד לאמור בסעיף 13.

(4) איבד את הכושר לבצע תפקידיו.

(ב) הצעת הממשלה לנשיא לפי סעיף-קטן (א) תובא לידיעת ועדת הכספים של הכנסת עם הגשתה לנשיא.

16. הופסקה כהונתו של הנגיד לפי סעיף 15(1) או (4), תשולם משכורתו עד תום תקופת הכהונה שנתמנה לה, ועם תום אותה תקופה תשולם לו קצבה שתיקבע לפי סעיף 14; אך לא תשולם לנגיד משכורת כאמור, אם הופסקה כהונתו לפי סעיף 15(2) או (3).

משכורת וקצבה
לנגיד שהופסקה
כהונתו

17. החליטה הממשלה לקבל את התפטרות הנגיד לאחר שהודיע הנגיד לממשלה, שלרגל חילוקי דעות בשאלות עקרוניות של מדיניות הנוגעות לתפקידי הבנק המפורטים בסעיף 3, אין הוא רואה אפשרות

התפטרות הנגיד
לרגל חילוקי דעות

(המשך בעמוד הבא)

לשיתוף פעולה יעיל, והמליצה הממשלה על יסוד זה לפני נשיא המדינה על קבלת התפטרותו של הנגיד והנשיא קיבל אותה, תשולם לנגיד משכורתו עד תום תקופת הכהונה שנתמנה לה ועם תום תקופה זו תשולם לו קצבה שתיקבע לפי סעיף 14.

18. הממשלה רשאית, לאחר התייעצות עם הנגיד, להפסיק את כהונתו של משנה לנגיד אם –

- (1) עשה מעשה שלדעת הממשלה אינו הולם את מעמדו כמשנה לנגיד;
- (2) פעל בניגוד לאמור בסעיף 13;
- (3) איבד את הכושר לבצע תפקידיו.

הפסקת כהונתו של המשנה לנגיד

19. הופסקה כהונתו של משנה לנגיד לפי סעיף 18(3), תשולם לו משכורתו עד תום תקופת הכהונה שלה נתמנה, ועם תום אותה תקופה תשולם קצבה שתיקבע לפי סעיף 14; אך לא תשולם למשנה לנגיד משכורת כאמור, אם כהונתו הופסקה לפי סעיף 18(1) או (2).

משכורת וקצבה למשנה לנגיד שהופסקה כהונתו

פרק חמישי: ועדה מייעצת, מועצה מייעצת – מינוי ותפקידיהן

20. (א) הממשלה תמנה ועדה מייעצת של לא יותר מאחד-עשר חברים ותמנה מהם יושב ראש וסגנו. לפחות שבעה מחברי הועדה לא יהיו עובדים של מוסד בנקאי.

(ב) סגן יושב ראש ימלא את תפקידיו של יושב ראש, כל אימת שיושב ראש נעדר מתפקידו העדר זמני.

מינוי ועדה מייעצת [תיקונים: התשל"ח (מס' 3), התשמ"ח]

21. הועדה תייעץ לנגיד בכל ענין שעליו להיוועץ אתה לפי חוק זה, ובכל ענין אחר הנוגע לתפקידי הבנק המפורטים בסעיף 3.

תפקידי הועדה

22. (א) הועדה תכונס בהזמנות שבכתב על ידי היושב ראש שלה לפחות אחת לחודש וכל אימת שידרוש זאת הנגיד.

(ב) רוב חברי הועדה וביניהם היושב ראש יהוו מנין חוקי בישיבות הועדה.

סדרי הדיון של הועדה [תיקון התשל"ח (מס' 3)]

(ג) הנגיד יהיה נוכח בישיבות הועדה.

23. (א) הממשלה תמנה מועצה מייעצת שתהיה מורכבת מחברי הועדה ועוד עשרה חברים. יושב ראש הועדה יהיה גם יושב ראש המועצה, וסגנו של יושב ראש הועדה יהיה גם סגנו של יושב ראש המועצה, והוא ימלא את תפקידו של יושב ראש המועצה, כל אימת שנעדר מתפקידו העדר זמני. לפחות עשרה מחברי המועצה לא יהיו עובדים של מוסד בנקאי.

המועצה ותפקידיה
[תיקון התשל"ח
(מס' 3)]

(ב) הנגיד ימסור למועצה דין וחשבון על עיצוב המדיניות המוניטארית ועל כל הצעדים החשובים שיש לנקוט לביצוע מדיניות זו.

(ג) המועצה תייעץ לנגיד בכל ענין הנוגע לתפקידי הבנק שיובא בפניה על ידי הועדה או שיועלה על סדר יומה על ידי אחד מחבריה.

(ד) המועצה תכונס בהזמנות שבכתב על ידי היושב ראש שלה לפחות אחת לחדשיים וכל אימת שידרשו זאת הנגיד או שבעה מחברי המועצה.

(ה) רוב חברי המועצה וביניהם היושב ראש יהיו מנין חוקי בישיבות המועצה.

(ו) הנגיד יהיה נוכח בישיבות המועצה.

24. הנגיד ימציא לממשלה מדי חודש בחדשו, דין וחשבון על הדיונים וההחלטות של הועדה והמועצה ועל הצעדים שנקטו בעקבותיהם.

דו"ח על דיוני
הועדה והמועצה

25. עובד מדינה לא יהיה חבר בועדה או במועצה.

פסלות להיות חבר
הועדה או המועצה

26. חבר הועדה וחבר המועצה יתמנו לשנתיים ואפשר לשוב ולמנותם.

תקופת הכהונה
של חבר הועדה או
המועצה

פרק שישי: אמצעי-תשלום

27. הבנק רשאי להוציא ולחזור ולהוציא מטבע בסכום שלא יעלה על הסכום שקבע הנגיד בהתייעצות עם הועדה ובאישור הממשלה.

סמכות להוציא
מטבע

28. (א) שום אדם זולת הבנק לא יוציא ולא יפיץ שטרי-כסף, שטרי-בנק, מעות, מסמך או כל דבר אחר, אשר הנגיד, לאחר התייעצות עם הועדה, קבע כי הם עשויים להיות תחליף-מטבע.

איסור על הוצאת
מטבע

(ב) שר האוצר רשאי להחרים כל תחליף-מטבע.

29. כל מטבע הוא התחייבות הבנק שלעומתו הבנק יחזיק בזכות לטובתו; ואולם מטבע המוחזק בידי הבנק לא יראוהו כמטבע שהוצא ולא יהיה חלק מחשבון זכות או חובה של הבנק.

התחייבות הבנק
לפי שטרי כסף
ומעות

30. הצעת מטבע תהא הילך חוקי בישראל, כדי הסכום הנקוב במטבע.

הילך חוקי
[תיקונים: התשל"ח
(מס' 3), התש"ם
(מס' 2)]

31. (א) הנגיד, בהתייעצות עם המועצה ובאישור שר האוצר, יקבע את ערכם הנקוב, צורתם, תכנם ושאר הפרטים של שטרי-הכסף שיוצאו לפי סעיף 27; שטרי-הכסף ישאו את חותם חתימותיהם של הנגיד ושל יושב-ראש המועצה.

שטרי כסף או
מעות, צורתם
ותכנם

(ב) הנגיד, בהתייעצות עם המועצה ובאישור שר האוצר, יקבע את ערכן הנקוב של המעות שיוצאו לפי סעיף 27, תרכובתן, משקלן, תבניתן ושאר פרטיהן.

32. (א) הנגיד רשאי, באישור הממשלה וועדת הכספים של הכנסת, להורות בצו כי שטרי כסף ומעות המצויינים בצו לא יהיו הילך חוקי בישראל.

ביטול שטרי כסף
ומעות
[תיקונים: התש"ם
(מס' 3), התשמ"ה]

(ב) המוסר שטרי כסף או מעות שבוטלו כאמור בסעיף קטן (א) לבנק ישראל תוך תקופה שתיקבע בצו יהיה זכאי לקבל תמורתם ללא עמלה הילך חוקי שווה ערך.

(ג) לא יהיה בצו לפי סעיף קטן (א) (להלן - צו ביטול) כדי לגרוע מכל חיקוק; הקובע את יחידת המטבע או את חלוקתה.

(ד) משניתן צו ביטול, כל אימת שיש לשלם במזומנים סכום שלא ניתן לשלמו אלא בשימוש בשטר כסף או במעה שביטלו, יעוגל הסכום לסכום הקרוב שניתן לשלמו בהילך חוקי, וסכום שניתן לעגלו כך כלפי מעלה או כלפי מטה - יעוגל כלפי מעלה.

(ה) בצו ביטול מותר לקבוע כי הוראות סעיף קטן (ד) יחולו גם לענין תשלום שלא במזומנים ולענין רישום, דרך חובה או לפי ברירת המשלם או הרושם.

33. (א) המוסר לבנק סכום כסף במטבע זכאי לקבל תמורתו באותו סכום, וללא תשלום, שטרי-כסף או מעות בעלי ערך נקוב ככל שידרוש המוסר, אלא שאם לא יוכל הבנק ליתן ככל שידרוש המוסר, יתן שטרי-כסף או מעות שערכם הנקוב קרוב ביותר לערך הנקוב שדרש המוסר.

פירוש מטבע
(תיקון התשכ"ח)

(ב) חובת הבנק לפי סעיף-קטן (א) לא תתפרש כחובה ליתן למוסר מטבע בעל תכונה מיוחדת או מטבע שהוצא, הודפס או הוטבע בשנה מסוימת דווקא.

33.א (א) הוציא הבנק מטבע שהוכרז על ידי הנגיד בהתייעצות עם הממשלה כמטבע-זכרון, או כמטבע מיוחד או הוציא הבנק לציבור פריט נומיסמטי שהוא הילך חוקי בישראל, לא יתן אותם הבנק, על אף האמור בסעיף 33, אלא לתברה שתמונה לכך על ידי שר האוצר בהסכמת הנגיד.

(ב) אין באמור בסעיף-קטן (א) כדי למנוע מהבנק לשמור לעצמו מטבעות זיכרון, מטבעות מיוחדים או פריטים נומיסמטיים או לתתם במתנה למי שימצא לנכון.

(ג) הנגיד, באישור המועצה, יקבע את ערכם הנקוב של המטבעות שיוצאו לפי סעיף קטן (א), תרכובתם, משקלם, תבניתם ושאר פרטיהם.

34. הממשלה, לפי הצעת הנגיד, תתקין תקנות שלפיהן יוצא מן המחזור מטבע שנפגם אגב שימוש או שנשמד, ובדבר חליפתו של מטבע כאמור ולפי תנאים שייקבעו בתקנות.

35. עלו אמצעי התשלום ביום מסויים בחמישה-עשר אחוזים או יותר על סך כל אמצעי התשלום שהיו אי-פעם בתוך שנים-עשר החדשים האחרונים שלפני אותו יום, יגיש הנגיד מיד דין-וחשבון על כך לממשלה ולועדת-הכספים של הכנסת ובו יפרט את הסיבות שגרמו, לדעתו, לעליית אמצעי התשלום ואת ההצעות שהוא מציע לממשלה בדבר האמצעים שיש לנקוט בעקבות העליה האמורה.

"אמצעי-תשלום" לצורך סעיף זה, - סך כל המטבע שבמחזור ופקדונות עובר-ושב שבמוסדות בנקאיים, למעט מטבע שבידי מוסדות בנקאיים ופקדונות עובר-ושב של הממשלה ושל מוסדות בנקאיים.

פרק שביעי: פעולות במטבע-חוץ

36. הבנק רשאי לרכוש, להחזיק ולהעביר זהב, מטבע-חוץ וניירות ערך של ממשלות זרות.

1. על אף הוראות סעיף 33א, בתקופה של 18 חודשים שלאחר 6.2.2007, תמונה לענין הסעיף האמור החברה הממשלתית למרליות ולמטבעות בע"מ (בסעיף זה - החברה), ואם הופרטה החברה בתוך תקופת 18 החודשים האמורה, תמונה לענין הסעיף האמור, החברה שהופרטה, וזאת לתקופה של שש שנים שלאחר מועד ההפרטה; לענין זה, "הפרטה" - הפיכת החברה מחברה ממשלתית לחברה שחוק החברות הממשלתיות, התשל"ה-1975, אינו חל עליה.

מטבעות זכרון,
מטבעות
מיוחדים ופריטים
נומיסמטיים
[תיקונים: התשכ"ה,
התשל"ח (מס' 3),
התשס"ז]

החלפת מטרי כסף
או מעות שנפגמו

דו"ח על עליית
אמצעי התשלום

עסקאות בנכסים
בעלי ערך
בינלאומי

37. עסקאות במטבע-חוץ ייעשו על ידי הבנק רק עם הממשלה, הסוכנות היהודית לא"י, הקרן הקיימת לישראל, קרן היסוד בע"מ, תאגיד בנקאי, בנק או מוסד כספי מחוץ לישראל, מוסד בינלאומי או עם ממשלה זרה.

הגבלה על עסקאות
מטבע-חוץ

38. (א) הבנק רשאי, באישור הממשלה, ללוות מממשלה זרה, מבנק או ממוסד כספי מחוץ לישראל, או ממוסד כספי בינלאומי (כל אלה ייקראו להלן - מוסדות-חוץ) ולשעבד להלוואה כזו נכסים המוחזקים על ידי הבנק; הממשלה רשאית, באישור ועדת הכספים של הכנסת, לערוב בשם המדינה להלוואה כזו.

סמכות ללוות
ולערוב

(ב) הבנק, באישור הממשלה, רשאי להלוות כספים למוסד חוץ.

(ג) הבנק, באישור הממשלה, רשאי לערוב להלוואה שניתנה למדינה או לכל אדם בישראל, על ידי מוסד חוץ, אם לדעת הנגיד ההלוואה היא לתועלת הציבור.

39. הממשלה תיוועץ בנגיד על כל הסכם מסחרי-פיננסי עם מוסד חוץ, לפני חתימתו.

הסכמים מסחריים

40. הממשלה רשאית להעביר לבנק כל סמכות מסמכויותיה לפי תקנות ההגנה (כספים), 1941, או כל חוק אחר שיבוא במקומו.

פיקוח על מטבע
הוץ

41. הממשלה תיוועץ בנגיד לפני כל החלטה הנוגעת לשער החליפין של המטבע.

שער החליפין של
המטבע

פרק שמיני: עסקאות אשראי של הבנק

42. לשם הסדרת היקף האשראי הבנקאי, שערו ויעודו, רשאי הבנק לספק כספים לכל תאגיד בנקאי, על ידי נכיון שטרי חליפין, שטרי חוב או מסמכים אחרים העוברים לסוחר או על ידי הלוואות מובטחות להנחת דעתו של הבנק.

אשראי למוסדות
בנקאיים
[תיקונים: התשל"ח
(מס' 3), התשמ"א]

43. הנגיד רשאי, לאחר התייעצות עם הועדה, לקבוע כללים לגבי התנאים שמוסדות בנקאיים ידרשו לקיימם על מנת לקבל אשראי מהבנק ובכלל זה שער הריבית וגובה העמילות ותשלומים אחרים שהם רשאים לקבל מלקוחותיהם. כללים שייקבעו כאמור יובאו לידיעתו של כל תאגיד בנקאי לפי דרישתו.

תנאים למתן
אשראי
(תיקון התשמ"א)

מילות ומקדמות
חירום
(תיקון התשמ"א)

44. הנגיד רשאי, בנסיבות שהן לדעתו נסיבות חירום, להורות על מתן הלוואות, אף לתאגיד בנקאי שאינו יכול קיים את התנאים שנקבעו לפי סעיף 43, אם נתן התאגיד בטוחות להנחת דעתו של הנגיד, ולהורות לתאגיד הלווה שכל עוד לא פרע את הלוואה כולה לבנק, לא יתן ולא יאריך כל אשראי או ישקיע כל השקעה אחרת, אלא באישורו המוקדם של הבנק.

מימוש שעבוד
של ניירות ערך
להבטחת אשראי
(תיקון התשמ"ח)

44א. (א) על אף הוראות סעיף 19(ב) לחוק המשכון, התשכ"ז-1967 (בסעיף זה - חוק המשכון), לא יממש הבנק שעבוד של ניירות ערך, שעבוד זכות לניירות ערך או שעבוד חשבון של ניירות ערך על ניירות הערך שבו כפי שהיהו מעת לעת, שנעשה כערוכה למתן אשראי לתאגיד בנקאי כאמור בפרק זה, לפי סעיף 17(3) לחוק המשכון, אלא לאחר שמסר הודעה על כוונתו לעשות כן, שני ימי עסקים מראש, לחייב ולכל אדם שזכותו עלולה להיפגע מן המימוש.

(ב) על אף הוראות סעיף קטן (א), רשאי הבנק לממש שעבוד כאמור באותו סעיף קטן בלא מסירת הודעה מראש, בהתקיים, לדעת הנגיד או מי שהוא הסמיך לכך, אחד מאלה, ובלבד שהבנק ימסור הודעה על המימוש סמוך לאחר ביצועו, לחייב ולכל אדם שזכותו עלולה להיפגע מן המימוש:

- (1) עיכוב במימוש השעבוד עלול לפגוע באופן משמעותי ביכולת לפרוע את ההתחייבות המובטחת באמצעות מימוש השעבוד;
- (2) מתקיימים תנאים אחרים המחייבים מימוש מיידי של השעבוד כולו או חלקו.

(ג) לעניין החובה ליתן הודעה לפי סעיף זה, לא יראו העברה של ניירות הערך המשועבדים לבנק לחשבון בבעלותו הבלעדית של הבנק כמימוש.

הלוואות לממשלה
[תיקונים: התשמ"ה
(מס' 2), התשנ"ה
(מס' 2)]

1.45 (א) הבנק לא יתן לממשלה הלוואה למימון הוצאותיה.

(ב) על אף האמור בסעיף קטן (א) הבנק רשאי לתת לממשלה, לפי בקשתה -

- (1) מקדמה ארעית לצורך גישור זמני על פערים בתזרים המזומנים של הממשלה בביצוע התקציב (להלן - מקדמה ארעית), ובלבד שסך כל המקדמה הארעית לא יעלה, בכל עת, על 1.6% מסך כל התקציב

1. לענין ס' 45 לחוק זה יראו את הסכומים בתקציב הדרושני המתייחסים לכל אחת מהשנים 2009 ו-2010, בתקציב השנתי הרגיל לאותה שנת כספים (סעיף 182 לחוק ההתייעלות הכלכלית (תיקוני חקיקה ליישום התכנית הכלכלית לשנים 2009 ו-2010), התשס"ט-2009).

השנתי הרגיל לאותה עת, ואולם בשתי תקופות במהלך שנת הכספים, לפי בחירת הממשלה, שכל אחת מהן לא תארך יותר מ-30 ימים, יכול שסך כל המקדמה הארעית יגיע עד ל-3.2% מסך כל התקציב השנתי הרגיל לאותה עת.

(2) הלוואה בדרך של רכישת איגרות חוב שהנפיקה הממשלה לשם מימון עודף הוצאותיה במטבע חוץ על-פני הכנסותיה במטבע חוץ;

(3) הלוואה לשם החזר חובותיה לבנק שנוצרו על-פי דין, למעט חובות על-פי פסקה (1); תנאי ההלוואה ומועדי פרעונה ייקבעו בהסכם בין שר האוצר לבין הנגיד.

(ג) איגרות חוב שתמכור הממשלה לבנק לפי סעיף קטן (ב)(2) יהיו מאחד הסוגים הסחירים הנמכרים לציבור לפי חוק מלווה המדינה, התשל"ט-1979, כפי שיקבע שר האוצר בהתייעצות עם הנגיד, והוראות החוק האמור יחולו עליהן, ואולם המגבלה על יתרת סכום המלווה שבסעיף 1 שבו לא תחול; איגרות החוב יימכרו במחיר השוק כפי שיוסכם בין שר האוצר לבין הנגיד;

(ד) שר האוצר בהתייעצות עם הנגיד, רשאי לקבוע הוראות ותנאים נוספים לביצוע סעיף קטן (ג).

445-45ג. (בוטלו).

[תיקון התשנ"ה
(מס' 2)]

46. (א) הבנק רשאי לקנות או למכור בשוק ניירות ערך של המדינה וכן ניירות ערך אחרים שהם התחייבות לתשלום במטבע ישראלי ונושאים ריבית קבועה.

עסקאות בניירות
ערך

(ב) הבנק ישמש בסמכותו לפי סעיף זה כל אימת שהדבר נחוץ, לדעת הנגיד, להרחבתם או לצמצומם של אמצעי התשלום כמשמעותם בסעיף 35, ועל מנת למלא אחד התפקידים המפורטים בסעיף 3.

47. הבנק רשאי, לאחר התייעצות עם הועדה ובאישור הממשלה, להוציא ניירות ערך של הבנק, לקבוע תנאיהם, למכרם ולקנותם.

הוצאת ניירות ערך

48. הבנק רשאי לקבל פקדונות מאת מוסדות בנקאיים.

פקדונות הבנק

פרק תשיעי: הסדר הנזילות של מוסדות בנקאיים

49. (א) הנגיד רשאי, לאחר התייעצות עם הועדה ובאישור הממשלה להורות לתאגידי בנקאיים להחזיק נכסים נזילים בשעור מסויים ולפי הרכב מסויים, אם הנכסים הנזילים אינם מורכבים מיתרות בבנק בלבד ולקבוע את השיעור האמור בין כאחוז מסויים של סך כל התחייבויות המוסד בפקדונות או של כל נכסיו או של זה וזה ובין בדרך אחרת, וכן

נכסים נזילים של
תאגידי בנקאיים
(תיקון התשמ"א)

(המשך בעמוד הבא)

לקבוע שיעורים שונים לפי סוגי הפקדונות או הנכסים שיוגדרו בהוראות לענין זה.

(ב) כל אימת שיתעורר ספק אם התחייבות מסויימת של תאגיד בנקאי יש לראותה כפקדון, יכריע בדבר הנגיד.

(ג) "נכסים נזילים" - יתרות המופקדות בבנק ונכסים אחרים שהנגיד יקבעם לאחר התייעצות עם הועדה באישור הממשלה.

50. (א) תאגיד בנקאי יגיש לבנק, לפי דרישת הנגיד ובמועד שקבע, דין וחשבון ובו פרטים על התחייבויותיו ונכסיו ככל הדרוש לחישוב סכום הנכסים הנזילים שעליו להחזיק ועל הנכסים הנזילים שהוא מחזיק בפועל.

(ב) לא הגיש תאגיד בנקאי דין וחשבון כאמור בסעיף קטן (א) במועד שקבע הנגיד, יהא חייב בתשלום קנס לבנק בסכום או בשיעור שקבע הנגיד בצו בהתייעצות עם הועדה ובלבד שהקנס לא יעלה על 15,000 לירות לכל יום איחור.

דין וחשבון על
הנכסים הנזילים
[תיקונים: התשל"ח
(מס' 3), התשמ"א]

51. לא החזיק תאגיד בנקאי נכסים נזילים לפי סעיף 49, יהא חייב בתשלום ריבית לבנק, בשיעור שקבע הנגיד בהתייעצות עם הועדה, על הפרש שבין סך כל הנכסים הנזילים שאותו תאגיד היה חייב להחזיק לבין סך כל הנכסים הנזילים שהחזיק לכל תקופה שהיה בה הפרש כאמור; נוסף על כך, רשאי הנגיד להורות לאותו תאגיד בנקאי, כי בתקופה שנקבעה באותה הוראה, יפסיק התאגיד או יגביל, בדרך שנקבעה בהוראה, ליתן אשראי או להשקיע השקעות ולא יחלק רווחים לבעלי המניות שלו.

דין תאגיד בנקאי
שלא החזיק נכסים
נזילים
(תיקון התשמ"א)

52. הבנק רשאי לשלם ריבית לתאגידי בנקאיים על יתרותיהם או על חלק של יתרותיהם המוחזקים בבנק.

ריבית על יתרות
המוחזקות בבנק
(תיקון התשמ"א)

פרק עשירי: הסדר האשראי הבנקאי

53. (א) נגיד בנק ישראל רשאי לאחר התייעצות עם הועדה ובאישור הממשלה, להורות לתאגידי בנקאיים להגביל את סך כל האשראי,

תקרות לאשראי
להשקעות
ולהתחייבויות
(תיקונים: התשל"ח,
התשמ"א)

ההשקעות או ההתחייבויות שלהם; לענין סעיף זה "הגבלה" - לרבות הקפאה והקטנה.

(ב) בהוראות לפי סעיף קטן (א) רשאי הנגיד לקבוע כי תאגיד בנקאי שיחרוג מההגבלות שיוטלו עליו יהיה חייב לשלם לבנק ישראל קנס בשיעורים כפי שיקבע.

(ג) בהוראות לפי סעיף קטן (א) רשאי הנגיד -

(1) להטיל את ההגבלות על כל התאגידים הבנקאיים או על סוגים מהם;

(2) לקבוע הגבלות נפרדות לסוגים שונים של אשראי, השקעות או התחייבויות;

(3) לקבוע את הבסיס לחישוב ההגבלה לפי מצב האשראי, ההשקעות או ההתחייבויות של כל תאגיד בנקאי ביום מסויים או במשך תקופה מסויימת;

(4) לקבוע את ההגבלה בשעור יציב או משתנה מהבסיס האמור;

(5) לקבוע את שיטת חישוב החריגות, אם דרך כלל ואם לסוגים מסויימים.

54. הנגיד רשאי, לאחר התייעצות עם הוועדה, לקבוע בצו את השיעור המינימלי של הון נפרע ושל יתרת רווחים נקיים שלא חולקו, אשר תאגיד בנקאי מצווה להחזיק כאחוז מסך כל נכסיו או מסך כל סוג מסויים בנכסיו שיפורט בצו.

שיעור הנכסים
ביחס להון
(תיקון התשמ"א)

55. הנגיד רשאי, לאחר התייעצות עם הוועדה, להורות למוסדות בנקאיים לא להוציא אגרת אשראי, אלא אם הופקד כנגדה סכום במזומנים בשיעור שקבע באותה הוראה, והוא רשאי לקבוע שיעורים שונים לסוגי עסקאות שונים המתממנים באגרות אשראי.

הוראות בדבר
אגרות אשראי

56. (א) הנגיד רשאי, לאחר התייעצות עם הוועדה ובאישור הממשלה, לקבוע בצו, דרך כלל או לסוגים של פקדונות או של עסקאות אשראי, את שער הריבית המכסימלי שתאגיד בנקאי רשאי לשלם על פקדונות וכן את שער הריבית המכסימלי, התקופות לצבירת הריבית, שיעורי העמילות

שער הריבית
(תיקון התשמ"א)

והנכיון ותשלומים אחרים שמוסד בנקאי רשאי לקבל בעד נכיון שטרות או בעד הלוואות ועסקאות אשראי אחרות.

(ב) צו לפי סעיף זה טעון אישור ועדת הכספים של הכנסת.

456. (א) נגיד בנק ישראל רשאי לקבוע בצו כי מוסדות בנקאיים חייבים לדווח לבנק ישראל על נכסיהם, על התחייבויותיהם ועל הונם, במועדים ובדרך שיקבע.

חובת דיווח
(תיקון התשל"ח)

(ב) נגיד בנק ישראל או מי שהסמיך לכך רשאי לדרוש ממוסד בנקאי לדווח לבנק ישראל על עסקאות שעשה, והוא רשאי לעשות כאמור דרך כלל, לסוג מסויים של עסקאות או לעסקה מסויימת, לתקופות, במועדים ובדרך שיקבע.

פרק אחר עשר: הבנק - בנקאי וסוכן פיסקלי של הממשלה

57. (א) הבנק יהיה בישראל הבנקאי והסוכן הפיסקלי היחיד של הממשלה.
(ב) הבנק לא יקבל מהממשלה שכר בעד שירותיו לפי סעיף זה אלא במקרים שהוסכם עליהם עם שר האוצר.

הבנק סוכן
הממשלה

(ג) הנהלת מילווה המדינה תהיה בידי הבנק, אם אין הוראה אחרת בחוק לגבי מילווה מסויים.

(ד) הממשלה לא תקבל הלוואות ולא תוציא ניירות ערך אלא לאחר התייעצות עם הנגיד.

457. (א) הנגיד רשאי להתיר למי שאינו ממשלה או תאגיד בנקאי, לנהל חשבון בבנק ישראל ובלבד שהשתכנע שעיסוקו הבלעדי של אותו גוף הוא בקבלת כספים והעברתם בהיקפים משמעותיים יחסית לכלל פעילות זו במשק.
(ב) הנגיד רשאי לקבוע תנאים לניהול חשבון כאמור, לרבות גביית עמלות ניהול או עמלות אחרות.

ניהול חשבון בבנק
(תיקון התשס"ד)

פרק שנים עשר: פרסום דינים וחשבונות ובקורת

58. הבנק יערוך ויפרסם ברשומות -

דין וחשבון

(1) ביום חמישי בכל שבוע דין וחשבון המשקף את סך כל המטבע שבמחזור בסיום העבודה ביום הרביעי שקדם לו ואת הנכסים שהוחזקו בידי הבנק לעומת ההתחייבות לגבי אותו מטבע;

(2) לפחות אחת לחודש דין וחשבון המשקף את הרכבם ושווים של נכסי הבנק ואת התחייבויותיו עם סיום העסקים באחד הימים של אותו חודש. יום הסיום ויום הפרסום וכן הפרטים שיוכללו בדין וחשבון ייקבעו על ידי הנגיד בהתייעצות עם הועדה.

59. תוך חמישה חדשים לאחר תום כל שנת עסקים של הבנק, יגיש הנגיד לממשלה ולועדת הכספים של הכנסת דין וחשבון שיפורסם ברבים ושיכלול מאזן שנתי וחשבון ריווח והפסד וכן סקירה המשקפת את מצב הבנק וקווי פעולתו אותה שנה, האמצעים שנקטו אגב ביצוע קווי פעולה אלה, ניתוח התנאים הכלכליים והכספיים והתנודות באמצעי התשלום ומצב נכסיו הבינלאומיים של הבנק.

דין וחשבון שנתי

60. שנת העסקים של הבנק תהיה תקופת השנה המסתיימת ב־31 בדצמבר.

שנת העסקים של הבנק

61. הנגיד רשאי, בכל עת, להגיש דינים וחשבונות לממשלה ולועדת הכספים של הכנסת ולבוא לפניו בכל ענין הנוגע לפעולותיו של הבנק, והוא יגיש דין וחשבון בענינים כאמור כל אימת שועדת הכספים של הכנסת תדרוש.

דינים וחשבונות לועדת הכספים של הכנסת

62. (א) הבנק הוא גוף מבוקר כמשמעותו בסעיף 69(א) לחוק מבקר המדינה, התשי"ח-1958 [נוסח משולב] (להלן - חוק מבקר המדינה).
(ב) ההוראות שבסעיפים אלה בחוק מבקר המדינה לא יחולו על ביקורת המבקר על הבנק:

ביקורת על ידי מבקר המדינה [תיקון התשנ"ה (מס' 3)]

(1) סעיף 10(ב), לענין הצעת הממשלה;

(2) בסעיף 14(א), הקטע המתחיל "ואם ראה צורך בכך" ועד סוף סעיף קטן (א);

(3) סעיף 20(ג), לענין המצאת הדין וחשבון לשר הכלכלה והתכנון ולשר הנוגע לענין;

(4) סעיף 21, לענין בקשת הממשלה.

(ג) הוראות סעיף זה יחולו על הבנק ועובדיו גם ביחס לפעילותם על פי כל דין אחר.

פרק שלושה עשר: הוראות וסמכויות שונות

63. לענין תשלום מסים, אגרות ותשלומי-חובה אחרים דין הבנק כדין המדינה.

פטור ממס

.64 (בוטל).	[תיקון התשל"ח (מס' 2)]
.65 (א) לא יגלה אדם ידיעה שנמסרה לו ולא יראה מסמך שהוגש לו לפי חוק זה, אולם מותר לגלות ידיעה, אם הנגיד יראה צורך בכך, לצרכי תביעה פלילית.	סודיות
(ב) לענין גילוי מסמכים וידיעות לבית משפט דין הבנק כדין המדינה.	
.66 מי שפרש משירותו בבנק יחולו עליו הוראות חוק שירות הציבור (הגבלות לאחר פרישה), התשכ"ט-1969 (להלן - חוק שירות הציבור), בשינויים המחויבים לפי הענין וכן בשינויים הבאים:	הגבלות לאחר פרישה (תיקון התשנ"ה)
(1) סעיף 3 לחוק שירות הציבור יחול על הנגיד, על משנה לנגיד, על עובד שהנגיד מינה לחבר הנהלת הבנק ועל עובד שהיה מדורג ערב פרישתו באחת מחמש הדרגות העליונות בדירוג עובדי הבנק;	
(2) מי שפרש משירותו בבנק לא יהיה דירקטור בתאגיד בנקאי, לא יהיה עובד של תאגיד בנקאי ולא יועסק על ידי תאגיד בנקאי, אם במסגרת תפקידו בבנק הגיע לידיו מידע מתאגיד בנקאי אחר, אשר הימצאותו בידי התאגיד הבנקאי שבו הוא מבקש לקבל תפקיד כאמור, עלול לפגוע פגיעה של ממש בעסקי התאגיד האחר (להלן - המידע);	
(3) הוראות פסקה (2) לא יחולו אם עברה שנה מיום שהמידע הגיע לידי מי שפרש משירותו בבנק או אם ניתן לו היתר, לפי חוק שירות הציבור, לקבלת תפקיד כאמור.	
.67 תעודה הנחזית כתעודה שניתנה מאת הנגיד, או מאת אדם שהנגיד הרשה לכך בכתב, והמעידה על המצורף אליה שהוא מטבע או שהוא מטבע מזויף, תשמש ראיה על כך, כל עוד לא הוכח היפוכו של הדבר.	עדות על מטבע
.68 כל הנכסים המוחזקים על ידי בנק לאומי לישראל בע"מ במחלקת ההוצאה שהוקמה לפי פקודת שטרי בנק, התש"ח-1948, וכל התחייבות הבנק, האמור לפי שטרי הבנק שהוצאו על סמך אותה פקודה, מועברים בזה לבנק, ובנק לאומי לישראל בע"מ משוחרר בזה מכל התחייבות שהועברה כאמור.	נכסי בנק לאומי והתחייבויותיו במחלקת ההוצאה
.69 (בוטל).	[תיקון התשכ"ט]

70. (בוטל). (תיקון התשמ"א)
71. הבנק ייצג את המדינה בכל ענין הנוגע לחברות המדינה בקרן המטבע הבינלאומית והבנק הבינלאומי לשיקום ופיתוח.
72. לענין פקודת שטרי חליפין, דינו של הבנק כדין בנקאי כמשמעותו באותה פקודה.
73. (א) מי שעבר על האמור בסעיף 28, דינו - מאסר שנתיים או קנס 200,000 לירות או שני הענשים כאחד. (ב) (בוטל).
- (ג) מי שעבר על הוראה אחרת מהוראות חוק זה או על הוראה שניתנה על פי הסעיפים 43, 44, 49, 51, או 53 עד 55, או על הוראה אחרת שניתנה על פי חוק זה ושפורסמה ברשומות, וכן מי שביודעין מסר הודעה בלתי נכונה במסמך שהגיש או שהשיב תשובה בלתי נכונה לשאלה שנשאל לענין חוק זה, דינו - מאסר שנה או קנס 100,000 לירות או שני הענשים כאחד.
74. נעברה עבירה על ידי חבר בני אדם, יאשם בעבירה גם כל מי שבעת ביצוע העבירה היה חבר ההנהלה, מנהל, או שותף של אותו חבר בני אדם, אם לא הוכיח אחד משני אלה:
- (1) שהעבירה נעברה שלא בידיעתו;
- (2) שהוא נקט בכל האמצעים הנאותים להבטחת שמירתו של חוק זה.
75. הבנק רשאי להחזיק פקדונות בתאגידים בנקאיים עד תום שלוש שנים מיום תחילתו של חוק זה. (תיקון התשמ"א)
76. הנגיד רשאי לייפות את כוחו של כל עובד בבנק לחתום במקומו בשם הבנק, דרך כלל, על מסמך מסויים או סוג מסויים של מסמכים.
77. בטלים - (1) פקודת שטרי בנק, התש"ח-1948;
77. ביטול חוקים
76. זכות התימה
75. החוקת פקדונות בתאגידים בנקאיים
74. עבירה על ידי חבר בני אדם
73. עבירות [תיקון התשל"ח (מס' 3)]
72. פקודת שטרי חליפין
71. ייצוג בפני קרן המטבע הבינלאומית והבנק הבינלאומי לשיקום ופיתוח

(2) פקודת המטבע, התש"ח-1948, למעט הסעיפים 1 ו-2 שבה;

(3) פקודת מטבעות קטנות, התש"ט-1948.

1.78 החוק העותומני מיום 9 רג'ב 1304 (9 באפריל 1877) ופקודת הריבית (השער החוקי) לא יחולו על תאגידי בנקאיים.

תחילת החוק
העותומני
(תיקון התשמ"א)

79. הממשלה, באישור ועדת הכספים של הכנסת, רשאית בהודעה שתפורסם ברשומות, לקבוע תאריכי תוקף שונים לסעיפים שונים של חוק זה, ובלבד שתוקפם של כל סעיפי חוק זה יהיה לא יאוחר מתום שנה מיום פרסום חוק זה ברשומות.

תחילת תוקף

80. הממשלה ממונה על ביצוע חוק זה.

ביצוע

משה שרת
ראש הממשלה

יצחק בן-צבי
נשיא המדינה

1. תחילת תוקפו של סעיף 78 נקבעה ליום 1.3.1957 (ס"ח 219, התשי"ז, עמ' 51).